

صفات مریبان

برداشتی از فرمایشات گوهر بار

امام علی علیه السلام

تألیف: محمد ابراهیم خلیلی

خلیلی، محمدابراهیم
صفات مربیان برداشتی از فرمایشات گوهریار امام علی علیه السلام / تألیف محمدابراهیم
خلیلی. - تهران: هژیر، ۱۳۸۲.
۴۰۰ ص.

ISBN 964-7279-11-6 :

۱۸۰۰۰ ریال

فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیبا.
کتابنامه.

چاپ دوم.

۱. علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۳۰ ق. - نظریه درباره مربیان.
۲. علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۳۰ ق. - نظریه درباره آموزش و پرورش.
الف. عنوان.

خ ۳۲ م/ ۰۹/ ۲۹۷/ ۹۵۱۵ BP

۱۹۷۰-۸۷ م

کتابخانه ملی ایران

■ صفات مربیان

□ مؤلف: محمدابراهیم خلیلی

□ چاپ اول: ۱۳۷۳ - چاپ دوم: ۱۳۸۲

□ شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

□ اجرا: کانون هژیر

□ لیتوگرافی: آرمان

□ چاپ: امیدوار

■ ناشر: انتشارات هژیر

□ تلفن: ۸۸۰۰۶۴۴ و ۸۹۰۱۴۹۳

□ شابک: ۹۶۴-۷۲۷۹-۱۱-۶

حق چاپ محفوظ است

فهرست مطالب:

پیشگفتار	۹
دیباجه	۱۹
۱- نیت	۲۳
۲- علم و شناخت	۲۹
۳- شناخت و آگاهی	۳۱
۴- عزم و اراده	۳۷
۵- برنامه و تفکر	۵۱
۶- تدبیر	۶۱
۷- توانائی	۶۷
۸- زیرکی و شعور	۷۳
۹- شجاعت و دلیری	۷۹
۱۰- آمادگی	۸۵
۱۱- احتیاط و پشت گرمی به آن	۹۳
۱۲- مشورت	۹۹
۱۳- پی گیری	۱۰۹
۱۴- اخلاق و رفتار	۱۱۷
۱۵- نرم خوئی	۱۲۹
۱۶- قاطعیت و همت	۱۳۵
۱۷- فتوّت	۱۴۱
۱۸- صبر و بردباری	۱۴۷
۱۹- بصیرت و هوشیاری	۱۵۵
۲۰- گفتار و سخن	۱۵۹
۲۱- وضعیت ظاهری	۱۶۹
۲۲- صفات ویژه	۱۷۵

مقدمه چاپ دوم

کلام امیر، امیر کلام است و گذر زمان، قادر به کهنه ساختن آن نبوده و نیست و بلکه گذشت زمان و هویدایی اندیشه‌های نوتر گرانسنگ بودن آن را بیش از گذشته افزایش داده و شناسانده، و بر بی نظیر بودن آن صحه گذاشته است.

تردیدی نیست که جملات و کلمات امام(ع)، حکیمانه، ادیبانه و همراه با فصاحت و بلاغت و حلاوت، بیان و انشاء شده است و هر خواننده و شنونده‌ای را در اقیانوس عظیم و چندبعدی خود آنچنان غوطه‌ور می‌سازد که به غیر از اعجاز و گیرندگی و جذابیت و خارق‌العاده بودن سخن به چیزی دیگر معترف نمی‌شود، و آتشی از عشق را در روح و جان خود شعله‌ور می‌بیند.

سیدرضی(ره) جمله معروفی در ستایش و توصیف سخنان امام علی(ع) دارد که، می‌گوید: «امیرالمؤمنین آبشخور فصاحت و ریشه و زادگاه بلاغت است. اسرار مستور بلاغت از وجود او ظاهر گشت و قوانین آن از او اقتباس شد.

هر گوینده سخنور از او دنباله‌روی کرد و هر واعظ سخندانی از سخن او مدد گرفت، در عین حال به او نرسیدند و از او عقب ماندند. بدان جهت که برکلام او نشانه‌ای از دانش خدایی و بویی از سخن نبوی موجود است.»

در گذر زمان مرزها و فرهنگ‌ها تغییر یافته و اندیشه‌ها و افکار نو گشته‌اند، لیکن کلام علی(ع) محدود به هیچ زمان و مکانی نیست و بلکه انسانی و جهانی است و به لحاظ معنی و جامعیت، با گسترش و توسعه علوم و آگاهی‌ها، انوار گسترده‌تری یافته و زوایای مبهم و تاریک بیشتری را روشن‌تر کرده است و تأثیر بلاشکی را در بهتر شدن زندگی آحاد جامعه از خود برجای گذاشته است.

«میخائیل نعیمه» نویسنده مسیحی معاصر لبنانی در مقدمه کتاب «امام علی(ع)» تألیف جرج جورداق مسیحی لبنانی می‌گوید:

«علی تنها در میدان جنگ قهرمان نبود، در همه جا قهرمان بود، در صفای دل، پاکی وجدان، جذابیت سحرآمیز بیان، انسانیت واقعی، حرارت ایمان، آرامش شکوهمند، یاری مظلومان، تسلیم حقیقت بودن در هر نقطه و هر جا که رخ بنماید، او در همه این میدان‌ها قهرمان بود.»

و بالاخره سخن را با ذکر این نکته پایان می‌دهم که بعد از چاپ اول این کتاب و استقبالی که از جانب خوانندگان محترم و علاقمند به عمل آمد، چندین بار برای نگارنده قصد چاپ مجدد بود تا امکان دسترسی بیشتری برای طالبان آن فراهم شود لیکن به دلیل عدم وجود شرایط مقتضی، این امر میسر نشد تا اینکه به حول و قوه الهی و با عنایت خاصه حضرت مولی(ع)، در زمان حاضر، زمینه فراهم و امکان چاپ مجدد با اصلاحات و تغییراتی اندک به نحوی که بر همگان قابل استفاده باشد، حاصل شد و لذا با سپاس از درگاه احدیت و با عرض ارادت به محضر امیرمؤمنان علی(ع) به لحاظ بذل عنایت بر امکان انجام این مهم، امیدوارم که کتاب حاضر مورد توجه و استفاده خوانندگان محترم قرار گرفته و مفید و مطلوب باشد. انشاء...

محمدابراهیم خلیلی

پاییز یکهزار و سیصد و هشتاد و دو شمسی مطابق با

یکهزار و چهارصد و بیست و چهار قمری

پیشگفتار (مقدمه چاپ اول)

الحمد لله والصلوة والسلام على رسول الله و على اهل بيته الطاهرين، لا سيما اميرالمومنين على عليه السلام و اولاده، صلوات الله عليهم اجمعين.

حمد و سپاس خداوندى را سزااست كه شكر نعمتش، مفتاح تزايد نعمت است و بيان الطافش دليلى بر عظمت و بزرگى ذات اقدس بارى تعالى، و درود و سلام به محضر مقدس رسول گرامى اسلام، فرستاده برحق خداوندى حضرت محمدابن عبدالله صلى الله عليه وآله كه خلق هستى و قوام و دوام آفريدگان آن به وجود ذى جود او بستگى دارد و والاترين مربيانست و سلام و تحيت به حضور مولاي متقيان.

على عليه السلام كه مظهر فضائل و كمالات بوده و ادامه دهنده طريق ولايت و پيرو رسالت نبى اكرم صلى الله عليه وآله و بعد از او برترين مربي عالميانست.

تاريخ زندگاني على عليه السلام مملو از آثار و خدماتى است كه در طول شخصت و سه سال حيات افتخار آفرين از ايشان

برجای مانده و در تمام ابعاد زندگانی فردی و اجتماعی مورد استفاده جهانیان قرار گرفته است. شرح حال و فضایل و سجایا و کرامات و مناقب و معجزات و خدماتش در پیشرفت دین مبین اسلام اثر متعالی داشته و مفید حال همگان در همه اعصار از گذشته تا آینده واقع شده و خواهد شد. بعد از خاتم الانبیا صلی الله علیه و آله آثار شخصیت آن حضرت منبع نور و هدایت و نجات و سعادت جوامع بشری به حساب آمده و ذکر لحظه لحظه های زندگی حضرتش از گفتار و کردار تا زهد و عبادت و سیاست و زمامداری و تقابل و پیکارها زبان همه را از دوست و دشمن به تحسین واداشته و منشوری گردیده است که با تمسک به آن فلاح و رستگاری جوامع رقم زده می شود و سعادت دنیا و آخرت نصیب جهانیان می گردد. مقام علی علیه السلام از هر بعد که مورد مذاقه قرار می گیرد اندیشه و قلم و لسان از تصویر و ترسیم و تبیین آن قاصر بوده و به عجز خود معترف می شود.

کتاب فضل تو را آب بحر کافی نیست

که تر کنی سرانگشت و صفحه بشماري
 علیهذا جهت استفاده مطلوب تر از این کتاب چند نکته در ابتدا
 جهت روشن تر شدن ذهن خوانندگان محترم ضروری است که

توضیح داده می‌شود:

الف: آنچه در این اندک نوشتار در حد توان و بضاعت نگارنده ملحوظ نظر است و امید می‌رود که در پناه خداوند تبارک و تعالی الطاف و عنایات آن حضرت نیز در تحقق آن یاری‌رسان باشد. برداشت قطره‌ای از دریای بی‌ثغور عظمت و جلال و بزرگی آن امام همام است که جملاتی در بیان صفات و فضایل و مشخصات انسان‌ها به صورت احادیث و روایات از ایشان نقل شده و به ما رسیده است و ما با برداشتی نو و نگرشی تازه بر آن شدیم تا با استفاده از کلمات شیوا و بلیغ حضرتش مواردی را با عنوان «صفات مربیان برداشتی از کلمات گوهر بار علی علیه‌السلام» به رشته تحریر درآورده و در اختیار طالبان و استفاده‌کنندگان قرار دهیم تا شاید با این اقدام قدمی به اندازه وسع خود در جهت انجام رسالتی که بر دوش ما قرار دارد بر داریم و مفیده فایده برای جامعه قرار بگیریم. چرا که می‌دانیم هر چند علم و دانش در میان افراد بشر پیشرفت نماید، فضل و بزرگواری امام علی علیه‌السلام بیشتر هویدا می‌گردد و روزی بیاید که مردم دنیا در مقابل آن حضرت اظهار خضوع و فروتنی نموده برای رهایی از بدبختی چاره‌ای نیابند مگر آنکه به گفتار و کردار آن بزرگوار عمل

نمایند.

ب: در این نوشته اختصاصاً از کلمات و اقوال امام علی علیه السلام استفاده شده و در ارتباط با عناوینی که شرح آن بعداً خواهد آمد به صورت مجمل و کوتاه و روان و ساده به شرح مطالب پرداخته مواردی را بیان نموده‌ایم که مربیان محترم می‌توانند بدون اینکه از حوصله مطالعه خارج شوند در ایفای وظیفه خطیر مربی‌گری از آن بهره‌برداری نموده و انجام وظیفه نمایند. ذکر این نکته نیز ضروری است که هر چند با نگاهی خاص مطالب عنوان می‌گردد اما باید اذعان داشت که نظرات علی علیه السلام که در کلماتش ظهور یافته‌اند همه را شامل می‌شود و لذا، تمامی مربیان در هر رشته و فن و علمی که باشند می‌توانند از این کلمات به نحو مطلوب استفاده نمایند و جملات دُرَر بار علی علیه السلام را نصب‌العین خود قرار داده و بکار ببندند و آن را قطعاً شاهد موفقیت خویش دانسته و جز این ندانند.

ج: همچنین در این نوشته از کتاب شرح غُرُرُ الْحِکْمِ وَ دُرَرُ الْکَلِمِ آمُدی تألیف عالم جلیل‌القدر عبدالواحد بن عبدالواحد تمیمی آمُدی که از افاضل محدث شیعی امامیه متوفی به سال پانصد و دهم هجرت (۵۱۰) بوده بیشترین استفاده به عمل آمده

و در هر صفحه که جمله‌ای بیان شده در انتهای آن سند مربوطه هم قید گردیده است و منابع دیگری نیز مورد مطالعه و بهره‌برداری قرار گرفته‌اند که به دلیل رعایت و ادای امانت نام آنها در ذیل نگاشته می‌شود:

۱- تفسیرالمیزان

۲- تفسیر نمونه

۳- معارف و معاریف

۴- نهج البلاغه

در پایان از کسانی که در تهیه این کتاب نویسنده را یاری و تشویق و راهنمایی نموده‌اند، بدینوسیله تشکر و تقدیر نموده و برای آنان از خداوند تبارک تقاضای اجر جزیل را مسئلت می‌نمائیم.

امید است که عزیزان خواننده از نظرات خود ما را مطلع نموده و در صورتی که خلل و نواقصی را مشاهده می‌نمایند از عجز اینجانب دانسته و با اصلاح آن منت نهاده و با دیده کرم و لطف خود آنرا بر ما ببخشایند.

ببینند مهر علی در میان نگیرند بر شارح بی زبان
و همینطور از ساحت مقدس امام عصر(عج) امید قبول و نظر
مرحمت را داریم که مقبول افتد و مفید واقع شود. انشاء...

آنان که خاک را به نظر کیمیا کنند
آیا بود که گوشه چشمی به ما کنند

والله المستعان فی کل باب

ذیحجه ۱۴۱۲ مطابق با بهار ۱۳۷۳

دیباچه:

تعلیم و تربیت دو مقوله اساسی و قابل بحث هستند که درباره آنها صاحب نظران و اندیشمندان امور تربیتی و تعلیمی بسیار سخن گفته و مطالب نگاشته اند. ارکان این دو مقوله عبارتند از مربی و متربی که توضیح پیرامون هر یک از دو موضوع مذکور مباحث مفصلی را می طلبد و در این نوشتار به بحث پیرامون مربی و صفات آن از دیدگاه علی علیه السلام پرداخته و مورد دیگر را به نوشته ای دیگر وامی گذاریم. در رشته های مختلف و در این بحث رشته های مختلف مربیگری بسیاری دارند افرادی که به آنها مربی گفته می شود یا اینکه حداقل خودشان خود را مربی می دانند و به تناسب داشتن عنوان مربیگری در رشته ای از رشته های مختلف که مورد نیاز جوامع بشری است به تعلیم و تربیت افرادی که نزد آنان به شاگردی و آموزش مشغول، و سرگرم پرورش جسم و جان، و فراگیری فنون و علوم مربوطه هستند، پرداخته و آنان را در رشته مورد علاقه اشان پرورش و تعلیم می دهند. مربیان دارای

صفات و شرایطی هستند، متناسب با رشته برگزیده و مورد علاقه خود که با تمسک به آن مشخصات می‌کوشند تا هر چه سریع‌تر به اهداف و مقاصد تربیتی خود نائل آیند. شرایطی را که یک مربی باید دارا باشد چیست؟ مطمئناً هر مربی برای موفقیت در انجام وظایف خود تلاش می‌نماید تا با استفاده از نظرات و تجربیات اهل فن (که خود نیز اهل فن هستند) به تحصیل آن شرایط و صفات پردازند و با تکمیل ویژگی‌های خود استفاده مطلوبی را از دانسته‌ها و آموخته‌های دیگران و خود بنماید و محصول شایسته‌ای را از ساختن افرادی که به عنوان متربی در اختیار او هستند بدست آورد. در کسوت مربی‌گری شرایطی برای مربی لازم است تا بایکارگیری آن شروط مربی بنحو احسن انجام وظیفه نماید و نتیجه‌ای رضایت‌بخش را از زحماتی که متقبل می‌شود عاید خود و جامعه سازد و در حقیقت نسلی را پرورش دهد که آن نسل، افراد تحت تربیت امروز و مربیان آیندگان بشمار می‌آیند. علی‌السلام خود به عنوان بهترین و والاترین مربی برای تمامی آحاد جامعه، خصوصاً مربیان که نقش سازندگی را به عهده گرفته‌اند در دوران زندگی پرافتخارشان به تناسب، جملات و گفتارهایی دارند که به استناد آنها در بررسی شرایط مربیان،

صفات و خصوصیات به شرحی که داده می‌شود، برداشت و نگاشته می‌شود:

www.ketab.ir